บรรยายธรรมพิเศษ เรื่อง การประพฤติปฏิบัติในการเป็นข้าราชการที่ดี

โดย พระครูวรวิริยคุณ เจ้าอาวาสวัดท้าวโคตร

วันข้าราชการพลเรือนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗

๑ เมษายน ๒๕๕๗ ณ ห้องประชุมศรีวิชัย (ชั้น ๔) ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้าราชการที่ดี

สำหรับเรื่องของข้าราชการวันนี้ก็จะขอนำเสนอเรื่องของการเป็นข้าราชการที่ดี เพราะถ้าเป็นข้าราชการที่ดีแล้วนั้นก็จะเป็นคนดีไปพร้อมๆ กัน แต่ก็จะมีข้าราชการซักกี่คนที่เป็นข้าราชการที่ดีแล้วมีอีกกี่คนที่เป็นข้าราชการที่ไม่ดี ก็คงไม่มีใครสามารถรู้ได้ยกเว้นตัวของคนที่เป็นข้าราชการเอง เพราะถึงคนอื่นจะไม่รู้ตัวเองก็ต้องรู้ว่าตัวเองเป็นคนอย่างไร แต่การเป็นข้าราชการที่ดีนั้นก็จะต้องรู้ก่อนว่า "ข้าราชการ" คือ ใครกันแน่

คำว่า **"ข้า"** หมายถึง **ผู้ที่ทำงานในเชิงบริการ**

คำว่า **"ราช"** หมายถึง **พระมหากษัตริย์**

คำว่า **"การ"** หมายถึง **การกระทำ**

เมื่อเอามารวมกันแล้วคำว่า **"ข้าราชการ"** ก็จะแปลว่า **เป็นผู้ที่ทำงานต่างพระเนตร พระกรรณ ของพระมหากษัตริย์ในการให้บริการและดูแลประชาชน** และถ้าข้าราชการทุกคนมีความเข้าใจว่าความหมายของคำว่าข้าราชการได้เป็นอย่างดีนั่นก็แปลว่า ผู้ที่ทำงานต่างพระเนตร พระกรรณ ของพระมหากษัตริย์ ข้าราชการก็คงจะไม่กล้าที่จะทำอะไรเล่นแบบๆ เหยาะแหยะแล้วก็จะไม่ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ซึ่งจะส่งผลให้ระคายเบื้องพระยุคลบาทได้ แล้วถ้าข้าราชการทุกคนก็จะตระหนักว่าตนเองเป็นใครตามความเป็นข้าราชการที่ดีนั้นจะต้องเริ่มต้นได้ด้วยการนำมรรค ๘ เพื่อมาเป็นธรรมะประจำใจในการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบด้วย ดังต่อไปนี้

ประการที่ ๑ ข้าราชการจะต้องตระหนักและรู้ถึงความสำคัญของการเป็นข้าราชการ

ประการที่ ๒ ข้าราชการจะต้องมีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับงานที่ตนเองทำ

ประการที่ ๓ ข้าราชการจะต้องมีความรับผิดชอบ

ประการที่ ๔ ข้าราชการจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดี

ประการที่ ๕ ข้าราชการจะต้องมีจิตสำนึกที่เป็นสาธารณะ

ประการที่ ๖ ข้าราชการจะต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริตและโปร่งใส

ประการที่ ๗ ข้าราชการจะต้องมีปัญญาในการดำเนินชีวิตที่ดี

ประการที่ ๘ ข้าราชการจะต้องมีความกล้าหาญทางจริยธรรม

ข้าราชการที่ดีควรปฏิบัติอย่างไร

ข้าราชการที่ดี ควรมุ่งมั่นปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ด้วยหัวใจที่รักประชาชนเพื่อประชาชน โดยยึดมั่นในพระบรมราโชวาทที่พระราชทานให้แก่ข้าราชการพลเรือนเป็นหลักและแนวทางประพฤติปฏิบัติซึ่งก่อให้เกิด

ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน สังคม ประเทศชาติ เมื่อได้ปฏิบัติพันธกิจ เพื่อประชาชนแล้ว ความชื่นใจที่ประชาชนได้รับ คือ **"รางวัลแห่งชีวิต พันธกิจของข้าราชการ"**

ปัจจุบันข้าราชการไทยยังคงเป็นแกนหลักในการสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศ ถ้าข้าราชการไทยมีค่านิยมสร้างสรรค์ ๕ ประการ เป็นหลักสูงสุดในการปฏิบัติงานแล้ว จะทำให้เกิดวัฒนธรรมในการทำงานใหม่ตามแผนปฏิรูประบบการบริหารราชการภาครัฐ ส่งผลให้งานราชการมีประสิทธิภาพสูงสุด ผลประโยชน์สูงสุดย่อมตกที่ประชาชนทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข สังคมไทยมีเสถียรภาพและเป็นเกียรติภูมิของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก

ค่านิยมสร้างสรรค์ที่ข้าราชการควรถือปฏิบัติ ๕ ประการ

๑. **กล้ายืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง** หมายถึง ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ชอบธรรม เสียสละ อดทน ยึดหลักวิชาและจรรยาวิชาชีพ ไม่ยอมโอนอ่อนตามอิทธิพลใดๆ

๒. **ซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ** หมายถึง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตรงไปตรงมา มีหลักธรรม แยกเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อประชาชน ต่อผลการปฏิบัติงาน ต่อองค์กร และต่อการพัฒนาปรับปรุงระบบราชการ

๓. **โปร่งใส ตรวจสอบได้** หมายถึง ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส ให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องได้ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายใต้กรอบของกฎหมาย

๔. **ไม่เลือกปฏิบัติ** หมายถึง การบริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกที่รักมักที่ชังในการให้บริการปฏิบัติต่อผู้มารับบริการด้วยความมีน้ำใจ เมตตา เอื้อเฟื้อ

๕. **มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน** หมายถึง ทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนด ทำงานให้เกิดผลดีแก่หน่วยงานและส่วนรวม ใช้ทรัพยากรของทางราชการให้คุ้มค่า เสมือนหนึ่งการใช้ทรัพยากรของตนเอง เน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์เป็นหลัก

จิตสำนึกและปรัชญาการเป็นข้าราชที่ดี

วินัย คือ แบบแผนความประพฤติหรือข้อปฏิบัติ

ข้าราชการต้อง ๑. ซื่อสัตย์สุจริต ๒. ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ๓. รักษาความลับ ๔ ปฏิบัติตามคำสั่ง ๕ รักษาชื่อเสียง

วินัย คือ ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นการ

๑. ควบคุมตนเอง

๒. ปฏิบัติตามการนำ

๓. อยู่ในระเบียบแบบแผน

๔. มีความเป็นระเบียบ

จุดมุ่งหมายและขอบเขตของวินัยข้าราชการ

๑. เพื่อให้ราชการดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ

๒. เพื่อความเจริญ ความสงบ เรียบร้อยของประเทศชาติ

๓. เพื่อความผาสุกของประชาชน

๔. เพื่อสร้างภาพพจน์ชื่อเสียงที่ดีของทางราชการ

มาตรา ๘๔ "ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด ไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติตามมาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย

การรักษาวินัย

ป้องกัน - เอาใจใส่ สังเกตการณ์ ขจัดเหตุ

ปราบปราม - สอบสวน ลงโทษ ทักท้วง

เสริมสร้างและพัฒนา - ปฏิบัติตน ฝึกอบรม สร้างขวัญ จูงใจ เป็นแบบอย่าง พัฒนา กำลังใจ

โทษทางวินัย

๑. โทษสำหรับความผิดอย่างไม่ร้ายแรง ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน

๒. โทษสำหรับความผิดอย่างร้ายแรง ปลดออก ไล่ออก

วินัยต่อประเทศชาติ

สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตาม รัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ (มาตรา ๘๑)

วินัยต่อประชาชน

มาตรา ๘๒ (๒) ต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม ให้การสงเคราะห์ แก่ประชาชน ผู้ติดต่อราชการ ที่เกี่ยวกับหน้าที่ของตน

มาตรา ๘๓ (๙) ต้องไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ

มาตรา ๘๕ (๕) ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหงหรือทำร้ายประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

บริการประทับใจ

๑. ยิ้มแย้มแจ่มใส	๖. อ่อนหวานน่ารัก
๒. เต็มใจช่วยเหลือ	๗. ไม่สักแต่ทำ
๓. ไม่เบื่อคำถาม	๘. น้ำคำไพเราะ
๔. ฟังความครบถ้วน	๙. เหมาะสมสถานที่
๕. รีบด่วนบริการ	๑๐. ไม่มีนอกใน

ธรรมครองงาน

ท่านให้ปฏิบัติตามอิทธิบาท ๔ ซึ่งเป็นเครื่องมือไปสู่ความสำเร็จได้ผลตามมุ่งหมาย

๑ **ฉันทะ** ความพอใจ คือ ต้องการจะทำงานนั้น รักที่จะทำงานนั้น ไม่ถูกใครบังคับให้ทำทำด้วยใจชอบใจรัก

๒ **วิริยะ** ความเพียร คือ ทุ่มเท ขยันทำงานอย่างต่อเนื่องไม่ท้อแม้ แต่เข้มแข็ง อดทน สู้งานนั้นจนกว่าจะสำเร็จ

๓ **จิตตะ** ความคิดมุ่งมั่น คือ ตั้งจิตตั้งใจทำด้วยความคิดมุ่งมั่น ไม่ปล่อยจิตให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย

๔ **วิมังสา** การไตร่ตรอง เริ่มตั้งแต่การวางแผน ตรวจตรา ตรวจสอบหมั่นใช้ปัญญาใคร่ครวญ ทดลอง แก้ไขปรับปรุง และวัดผล จนงานสำเร็จ

บริการยอดแย่

๑ ปากหมา	๖ ล้าสมัย
๒ หน้ายักษ์	๗ ไม่แน่ชัด
๓ ตักตวง	๘ บัดสวะ
๔ ถ่วงเรื่อง	๙ ละเลย
๕ เชื่องช้า	๑๐ เฉยชา

วินัยต่อผู้บังคับบัญชา

๑ ปฏิบัติตามคำสั่ง ม. ๘๒ (๔)

๒ ไม่รายงานเท็จ ม. ๘๓ (๑)

๓ ไม่กระทำการข้ามผู้บังคับบัญชา ม. ๘๓ (๒)

องค์ประกอบมาตรา ๘๒ (๔)

๑ มีคำสั่งผู้บังคับบัญชา

๒ ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย

- กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
- กฎหมายการจัดตั้งส่วนราชการโดยเฉพาะ
- พรบ. ๕๑ ม. ๔๙

๓ สั่งในหน้าที่ราชการ

- ผู้สั่งมีหน้าที่ราชการและสั่งให้ปฏิบัติราชการ

๔ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ

๕ มีเจตนา

*ขอทบทวนคำสั่งได้ถ้าจะทำให้เสียหาย/ไม่รักษาประโยชน์ของราชการ

มาตรา ๘๓ (๑) องค์ประกอบ ๑ มีการรายงาน ๒ เป็นเท็จหรือปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ๓ เป็นการรายงานต่อผู้บังคับบัญชา ๔ โดยเจตนา

องค์ประกอบ มาตรา ๘๓ (๒)

๑. เป็นการปฏิบัติราชการ

๒ เป็นการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน

๓ เป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย

ข้อยกเว้น

๑. ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ

๒ ได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วครั้งคราว

วินัยต่อผู้ร่วมงาน

๑. ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี ช่วยเหลือกัน ในการปฏิบัติราชการ (มาตรา ๘๒(๗))

๒ ต้องไม่กลั่นแกล้ง กดขี่ ข่มเหงกัน ในการปฏิบัติราชการ (มาตรา ๘๓ (๗))

๓. ต้องไม่กระทำการล่วงละเมิด / คุกคามทางเพศ ตามที่กำหนดใน กฎ ก.พ. (มาตรา ๘๓(๘))

ธรรมครองคน

สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ ๔ ประการ ได้แก่

๑. **ทาน** คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมบ ไม่เห็นแก่ตัว เราควรคำนึงอยู่เสมอว่าทรัพย์สิ่งของที่เราหามาได้ มิใช่สิ่งจีรังยั่งยืน เมื่อเราสิ้นชีวิตไปแล้วก็ไม่สามารถจะนำติดตัวเอาไปได้

๒. **ปิยวาจา** คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสำหรับกาลเทศะ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษย์สัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น วิธีการที่จะพูดให้เป็นปิยวาจานั้น จะต้องพูดโดยยึดถือหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

๓. **อัตถจริยา** คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

๔ **สมานัตตา** คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย

วินัยต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

๑. ซื่อสัตย์สุจริต

๑.๑ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม (ม.๘๒ (๑))

๑.๒ ไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการหาประโยชน์ ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น (ม.๘๓ (๓))

๑.๓ ปฏิบัติ / ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ (ม.๘๕ (๑))

- โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด
- โดยทุจริต

หน้าที่ราชการพิจารณาจาก

๑ กฎหมายหรือระเบียบ

๒ มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

๓ คำสั่งหรือการมอบหมายของผู้บังคับบัญชา

๔ พฤตินัย

การทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

องค์ประกอบ

๑ มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ

๒ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยมิชอบ

๓ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้

๔ เจตนาทุจริต (เถยจิต)

๒ ม. ๘๒ (๒) * ข้าราชการต้องปฏิบัติราชการให้เป็นไปตาม

๒.๑ กฎหมาย

๒.๒ ระเบียบของทางราชการ

๒.๓ มติคณะรัฐมนตรี

๒.๔ นโยบายของทางราชการ

* ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

๓ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดี / ความก้าวหน้าแก่ราชการ ด้วยความอุตสาหะ เอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ (ม.๘๒(๓))

๔ * อุทิศเวลาให้แก่ราชการ (ม.๘๒ (๕))

* ละทิ้งหรือทอดทิ้ง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง (ม.๘๕ (๒))

* ละทิ้งติดต่อเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร / มีพฤติการณ์จงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบ (ม.๘๕ (๓))

๕ ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ (ม.๘๓ (๔))

๖ รักษาความลับของทางราชการ (ม.๘๒ (๖))

๗ ไม่หาประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ (ม.๘๓ (๕))

๘ ไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ ในห้างหุ้นส่วนหรือ บริษัท (ม. ๘๓ (๖))

๙ วางตนเป็นกลางทางการเมือง (ม.๘๒ (๙))

วินัยต่อตนเอง

๑ ต้องรักษาชื่อเสียงของตน รักษาเกียรติศักดิ์ ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย (ม.๘๒ (๑๐))

๒. ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง (ม.๘๕ (๔))

๓. กระทำผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก (ม.๘๕ (๖))

ธรรมครองตน

ท่านให้ปฏิบัติตามอปราวาสธรรม ๔ ซึ่งเป็นหลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ ผู้ที่มิใช่นักบวช

๑. **สัจจะ** มีสองความหมาย ความหมายแรก คือ ความจริง ส่วนอีกความหมาย พูดถึงการใช้ชีวิตโดยยึดความจริงเป็นที่ตั้ง ได้แก่การเป็นคนถือความจริงเป็นหลักธรรม สำหรับคิด พูด และกระทำ เรียกว่า เป็นคนจริง คนซื่อสัตย์ คนซื่อตรง รวมทั้งการใช้ความจริงเป็นหลักในการกำหนดความสัมพันธ์กับผู้อื่น เรียกว่า เป็นจริงใจ พูดจริง และทำจริง

๒. **ทมะ** มีสองความหมายเช่นกัน ความหมายแรก หมายถึง การฝึกใจตนเอง หรือข่มใจ ตนเองไม่ให้เป็นทาสของกิเลส ได้แก่ โลภ โกรธ หลง เรียกว่า เรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกใจตนเอง ฝึกนิสัยตนเอง จนสามารถควบคุมใจ ควบคุมวาจา

และควบคุมการกระทำ ให้เป็นไปในสิ่งที่ดีที่ควรได้ อีกความมายหนึ่ง หมายถึง การแก้ไขข้อบกพร่องของตน และการปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา ทมะมีจุดหมายที่ทำให้เกิดปัญญา

๓. **ขันติ** เป็นความอดทนที่ตั้งหน้าตั้งตาทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยมุ่งมั่นอยู่ที่จุดหมายของงาน ไม่ท้อถอย หนักเอาเบาสู้ ไม่หวั่นไหว แต่เป็นคนแข็งแกร่ง ทนทานต่ออุปสรรค จนสุดท้ายไปถึงซึ่งความสำเร็จของงาน หรือความสำเร็จในแต่ละช่วงชีวิต

๔. **จาคะ** เป็นคนใจกว้างพร้อมรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของคนอื่น เป็นคนใจไม่คับแคบ เห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตน แต่พร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแม้ความสุขสบายส่วนตน หรือผลประโยชน์ส่วนตนได้

แนวทางการพิจารณาเรื่อง "ประพฤติชั่ว"

๑. เสียเกียรติของตำแหน่งหน้าที่การงาน

๒. สังคมรังเกียจ

๓. กระทาโดยเจตนา

ข้อควรคำนึง

๑. ความผิดวินัยไม่มีอายุความ

๒. การลงโทษต้องดาเนินกระบวนการตามกฎหมาย

๓. ผู้สั่งลงโทษต้องเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจลงโทษได้

๔. สภาพการเป็นข้าราชการ

- ขณะกระทาผิด
- ขณะลงโทษ

การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท สู่การปฏิบัติ : การเป็นข้าราชการที่ดี

ทศพิธราชธรรม

๑. ทาน ให้ทาน

๒. ศีล รักษาศีล

๓. ปริจจาคะ สละประโยชน์ส่วนตน

๔. อาชชวะ ซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น

๕. มัททวะ อ่อนโยน มีสัมมาคารวะ

๖. ตปะ พากเพียรไม่เกียจคร้าน

๗. อักโกธะ ระงับความโกรธ

๘. อวิหิงสา ไม่เบียดเบียน

๙. ขันติ อดทน

๑๐. อวิโรธนะ แน่วแน่ในความถูกต้อง

การเป็นข้าราชการที่ดีและคนดี

การเป็นข้าราชการที่ดีและคนดีนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้ประมวลไว้ในหนังสือ **"หลักธรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท ๑๐ ประการ"** ดังต่อไปนี้

ข้อที่ ๑ ทำงานอย่างผู้รู้จริง และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเน้นในเรื่อง "ความรู้" หรือความเป็น ผู้รู้จริง ก่อนที่จะทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชนในทุกเรื่อง ทรงศึกษา หาความรู้เป็นอันดับแรก โดยจะทรงค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ศึกษาอย่างละเอียด ในแต่ละเรื่อง เมื่อพร้อมแล้วจึงลงมือทำ ทุกคนจึงควรเป็นผู้รู้จริงในการทำงานเพื่อให้ผลงานเป็นที่ยอมรับ และบังเกิดผลดีต่อทุกฝ่าย

ข้อที่ ๒ มีความอดทน มุ่งมั่น ยึดธรรมะและความถูกต้อง

ตลอดระยะเวลา ๖๐ ปี ที่ทรงงาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถือเรื่องความถูกต้องยิ่งกว่าสิ่งใด นอกจากนั้นยังทรงทนเผชิญปัญหานานัปการโดยรับสั่งว่าตามปกติโครงสร้างทั่วๆ ไปของสังคมจะเป็นรูปพีระมิด มีพระเจ้าแผ่นดินเปรียบเหมือนอยู่บนยอดพีระมิด แต่โครงสร้างของสังคมไทยเป็นพีระมิดหัวกลับ คือ พระเจ้าแผ่นดินแทนที่จะอยู่บนยอดกลับต้องมารองรับทุกอย่างที่ก้นกรวยแทน ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล จึงกล่าวไว้ในหนังสือว่า "เพราะฉะนั้น เรื่องความอดทนนั้น ขอให้มองพระเจ้าอยู่หัวไว้แล้วพยายามทำตามให้ได้"

ข้อที่ ๓ ความอ่อนน้อมถ่อมตน เรียบง่าย และประหยัด

พระบรมฉายาลักษณ์ที่ประชาชนชาวไทยพบเห็นจนชินตาก็คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ หัวในฉลองพระองค์สูทแบบเรียบง่าย สะพายกล้องที่พระศอ ในพระหัตถ์เต็มไปด้วยเอกสาร น้อมพระวรกายไปหาประชาชนเพื่อทรงสอบถามทุกข์สุขและปรึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และมักจะทรงประทับบนพื้นเดียวกันกับประชาชนเสมอ ข้าราชการจึงสมควรปฏิบัติตนในข้อนี้ให้ได้

ข้อที่ ๔ มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่เป็นหลัก

ตลอดระยะเวลา ๖๐ ปีที่ทรงงาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง โดยไม่ทรงคำนึงถึงพระวรกายเลยแม้แต่น้อย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เล่าไว้ในหนังสือว่า "เคยเข้าไปขอพระราชทานพร บอกวันนี้วันเกิดพระพุทธเจ้าค่ะ ขอพระราชทานพรพระราชทานว่าอย่างไร ขอให้มีร่างกายที่แข็งแรงเพื่อสามารถทำประโยชน์ให้กับคนอื่นเขาได้ ขอให้มีความสุขจากการทำงาน และขอให้ได้รับความสุขจากผลสำเร็จของงานนั้น" เห็นได้ว่า ทุกสิ่งในพระราชดำริ และที่ทรงปฏิบัติเป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมทั้งสิ้น

ข้อที่ ๕ รับฟังความเห็นของผู้อื่นและเคารพความคิดที่แตกต่าง

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล กล่าวไว้ในหนังสือว่า ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาปี ๒๕๔๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเตือนทุกฝ่ายให้ "นั่งปรึกษาหารือกัน ฟังเขาแสดงเหตุแสดงผลออกมา แล้วเราแสดงเหตุแสดงผลออกไป แล้วดูซิเหตุผลอันไหนจะยอมรับได้ถูกต้องมากกว่า และเมื่อตกลงกันแล้วก็เลิกเถียงกันต่อลงมือปฏิบัติเลย" โดยเฉพาะเมื่อจะทำอะไรให้นึกถึง "บ้าน" ซึ่งก็คือ "บ้านเมือง"หรือ"แผ่นดินไทย" ให้มากที่สุด

ข้อที่ ๖ มีความตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร

พระ บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมุ่งมั่นในเรื่องที่ทรงปฏิบัติมาก ทรงงานทุกวันไม่มีวันเสาร์ วันอาทิตย์ ไม่มีกลางวัน กลางคืน และทรงเป็นเลิศในด้านต่างๆ อาทิ ด้านดนตรี ด้านกีฬา ด้านเกษตร และอื่นๆ ซึ่งผู้ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ โดยเฉพาะข้าราชการจึงต้องมีจิตสำนึกในการบริการ มีความขยัน และตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อประชาชน

ข้อที่ ๗ มีความสุจริต และความกตัญญู

ทรงแสดงให้ประจักษ์ในเรื่องของความกตัญญูต่อพระราชมารดาต่อแผ่นดินและต่อสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์โดยเฉพาะส่วนรวม ทรงเตือนให้ยึดสิ่งนี้ไว้เพราะเป็นเรื่องที่จำเป็น มีความสำคัญ และมีคุณค่ายิ่ง

ข้อที่ ๘ พึ่งตนเอง ส่งเสริมคนดีและคนเก่ง

พึ่ง ตนเอง หรือเศรษฐกิจพอเพียง คือ การวางเส้นทางชีวิตของตนเองให้เรียบง่าย ธรรมดา และเดินสายกลาง เป็นทฤษฎีสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล กล่าวไว้ในหนังสือว่า "เศรษฐกิจพอเพียงนี้ พระเจ้าอยู่หัวบอกว่าคำที่สำคัญที่สุดในเรื่องราวที่อธิบายมานี้คือคำว่า **"พอ"** ทุกคนต้องกำหนดเส้นความพอให้กับตนเองให้ได้ และยึดเส้นนั้นไว้เป็นมาตรฐานของตนเอง"

ข้อที่ ๙ รักประชาชน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรักประชาชน และทำงานเพื่อประชาชน ครั้งหนึ่งมีรับสั่งกับ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุลว่า ทรง **"ทำราชการ"** ดังนั้น คนที่ **"รับราชการ"** ซึ่งถือว่า รับงานของราชามาทำต่อ สิ่งแรกที่ต้องทำ คือต้องรักประชาชน และทำงานเพื่อประชาชน เฉกเช่นเดียวกับพระองค์

ข้อที่ ๑๐ การเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล กล่าวไว้ในหนังสือว่า "รู้ไหมบ้านเมืองอยู่รอดมาได้ ทุกวันนี้เพราะอะไร เพราะคนไทยเรายัง "ให้" กันอยู่ ทั้งนี้ เพราะคนในครอบครัวยังรักและดูแลกัน คนในชุมชนยังเอื้อเฟื้อกัน ข้าราชการยังให้บริการแก่ประชาชนและทุกคนยังรวมตัวช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งยากจะหาได้ที่ไหนในโลกนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นแบบอย่างที่ดีงามในทุกด้าน สมควรที่จะดำเนินรอยตามพระยุคลบาท ด้วยหลักปฏิบัติ ๑๐ ประการดังกล่าวข้างต้น และหากประชาชนทุกสาขาอาชีพ และคนไทยทุกคนได้ทบทวน ยึดถือ และน้อมนำไปปฏิบัติดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติแล้ว จะสามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยดี สังคมจะสงบสุข และประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้อย่างแน่นอน

โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

๑. เพื่อให้ข้าราชการมีจิตสำนึก ทัศนคติ พฤติกรรมในการ ทำงานเพื่อประชาชน เป็นข้าราชการที่ประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท

๒ เพื่อเชิญชวนให้ข้าราชการมีความมุ่งมั่นรักษาและเพิ่ม การทำความดียิ่งขึ้นตลอดไป ถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ประโยชน์ของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

๑. ชีวิตและกิจการมีความสมดุลทั้งยามปกติ และยามวิกฤติ

๒. มีภูมิคุ้มกันหรือความเข้มแข็ง พร้อมรับผลกระทบจาการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

๓. ชีวิตและกิจการเจริญรุดหน้าไปอย่างมั่นคง

ผลการปฏิบัติตามแนวทาง "เศรษฐกิจพอเพียง"

๑. ชีวิต - หน้าที่การงานเกิด "สมดุล"

๒ บุคคล - ครอบครัว -องค์การ - ชุมชน และประเทศชาติมีความเข้มแข็งพร้อมรับ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายในได้เป็นอย่างดี

หลักราชการพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

๑. มีความสามารถ ๒ มีความเพียร
๓. มีไหวพริบ ๔ มีความรู้เท่าถึงการ
๕ มีความซื่อตรงต่อหน้าที่ ๖. มีความซื่อตรงต่อคนทั่วไป
๗. รู้จักนิสัยคน ๘ รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว
๙. มีหลักฐาน ๑๐. มีความจงรักภักดี

หลักประพฤติปฏิบัติเป็นข้าราชการที่ดีที่ได้เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

๑. สุจริต เที่ยงตรง
๒ เสียสละ อดทน
๓. ฝึกตนมีระเบียบ
๔ เพียบพร้อมความรู้
๕ คุณโลบาย
๖. ขยายสัมพันธ์ประสาน
๗. รับผิดชอบ

๘. ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่

๙ ให้สำเร็จทันการ

๑๐. ปฏิบัติงานยึดมั่นในผลประโยชน์ของแผ่นดินและความถูกต้องเป็นธรรม

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ ๒๕๕๑ มาตรา ๘๗ บัญญัติไว้ว่าให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก พ. กำหนด

คำอธิบาย

"การเสริมสร้างและพัฒนา" หมายความว่า การส่งเสริมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยในตนเองด้วยวิธีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การจูงใจ และการอื่นใดอันจะเสริมสร้างและพัฒนาทัศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในทางที่มีวินัย มีความภาคภูมิใจในเกียรติและศักดิ์ศรี เห็นคุณค่าของการมีวินัยในตนเองและวินัยกลุ่ม หรือด้วยวิธีการอื่นใดที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของแต่ละส่วนราชการตามที่เห็นสมควร

การป้องกัน" หมายความว่า กระบวนการเสริมสร้างความรู้สึกนึกคิดในทางที่ดีงาม การกำหนดหลักปฏิบัติงานที่ดีและให้ถือปฏิบัติเพื่อเป็นการลดแรงจูงใจที่จะนำไปสู่การกระทำผิดวินัย รวมทั้งการเอาใจใส่ สังเกตการณ์และขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัยอันเป็นการรักษาวินัยที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ที่แตกต่างของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าส่วนราชการจะต้องทราบถึงปัญหา และสาเหตุแห่งการกระทำผิดวินัยที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง อันเป็นการป้องกันการกระทำผิดที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับภูมิสังคมนั้นๆ

ส่วนในกรณีที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว จะต้องรีบสืบสวนข้อเท็จจริง และหรือดำเนินการลงโทษทางวินัยโดยเร็ว ด้วยความยุติธรรม และเป็นธรรม เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักรู้ถึงผลกระทบที่น่าเกรงกลัว อันเกิดจากการกระทำผิดวินัย ในขณะเดียวกันต้องมีมาตรการคุ้มครองพยานเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการทางวินัยด้วยหรือด้วยวิธี การอื่นใดที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของแต่ละส่วนราชการตามที่เห็นสมควร

แนวทางการเสริมสร้างทางวินัย

ตามรายงานการวิจัยเรื่อง "การศึกษารูปแบบการเสริมสร้างวินัยข้าราชการและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัยของข้าราชการกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงสาธารณสุข

ความเห็นจากผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๔๓ ท่าน ได้ให้ความเห็นเรื่องการเสริมสร้างวินัยข้าราชการไว้มีสาระสำคัญว่า "การเสริมสร้างวินัยข้าราชการพลเรือนที่แท้จริง ต้องเป็นการทำให้ข้าราชการเกิดสำนึกว่าวินัยเป็นกรอบควบคุมความประพฤติขั้นต้นเท่านั้น ข้าราชการนอกจากจะไม่ทำผิดวินัยแล้ว ยังต้องไม่พยายามเลี่ยงวินัย ต้องมีสำนึกรับผิดชอบในการทำงานเหมือนเป็นชีวิตจิตใจของตน ต้องถือวินัยเหมือนเป็นหลักศีลธรรมในการทำงาน ไม่ทำผิดแม้มีโอกาสทำได้ และไม่หาประโยชน์จากการทำผิด ทำงานด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมุ่งให้เป็นคุณแก่ข้าราชการ ประชาชน และประเทศชาติ"

แนวทางในการเสริมสร้างทางวินัยข้าราชการพลเรือน ๒ ทาง คือ

๑ เสริมสร้างโดยการส่งเสริม ให้ข้าราชการมีวินัยในตนเอง

๒ เสริมสร้างโดยการป้องกันการกระทำผิดวินัยข้าราชการ โดยหน่วยงานราชการผู้บังคับบัญชา

ในการดำเนินการเสริมสร้างโดยการส่งเสริมให้ข้าราชการมีวินัยในตนเอง อาจทำได้โดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ ซึ่งอาศัยปัจจัยพื้นฐานที่จะส่งผลในการสร้างลักษณะเชิงพฤติกรรม เช่น

๑ อุดมคติ

๒ ความกลัว

๓ ความสำนึกในหน้าที่

๔ ความรับผิดชอบ

๕ ความละอาย

๖ ความร่วมมือร่วมใจ

๗ ขวัญและกำลังใจ

๘ ความภูมิใจ

๙ ความรักเกียรติศักดิ์

๑๐ ผู้บังคับบัญชาต้องสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

๑๑ ตัวข้าราชการเอง ต้องควบคุมตนเอง พัฒนาตนเอง

๑๒ การเจริญตามรอยพระยุคลบาท การเสริมสร้างโดยทางวิชาการ

จรรยาข้าราชการ

๑ จรรยาข้าราชการ เป็นจรรยาวิชาชีพ (professional ethics)

๒ จรรยาวิชาชีพเป็นสิ่งซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพต่างๆ จะต้องมีและรักษาไว้เพื่อธำรงเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้ประกอบวิชาชีพนั้นๆ และเพื่อผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจในการประกอบวิชาชีพนั้น

๓ การประกอบวิชาชีพที่จะต้องมีจรรยาวิชาชีพกำกับและมีองค์กรควบคุม ได้แก่ วิชาชีพที่มีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างเมื่อเกิดการผิดพลาดหรือเบี่ยงเบนไปจากหลักวิชา

การรักษาจรรยาข้าราชการตาม พ.ร.บ. ๒๕๕๑

มาตรา ๗๘ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาจรรยาข้าราชการตามที่ส่วนราชการกำหนด โดยมุ่งประสงค์

- ให้เป็นข้าราชการที่ดี

- มีเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการ

โดยเฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

---

๑ การยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง

๒ ความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรับผิดชอบ

๓ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและ สามารถตรวจสอบได้

๔ การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

๕ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

ให้ส่วนราชการกำหนดข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของงานในส่วนราชการนั้นตามหลักวิชาและจรรยาวิชาชีพ การกำหนดข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการให้รับฟังความคิดเห็นของข้าราชการและประกาศให้ประชาชนทราบ

มาตรา ๗๙ ข้าราชการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามจรรยาข้าราชการอันมิใช่เป็นความผิดวินัยให้ผู้บังคับบัญชา

- ตักเตือน
- นำไปประกอบการพิจารณาแต่งตั้ง เลื่อนขั้นเงินเดือน
- สั่งให้ข้าราชการผู้นั้นได้รับการพัฒนา

มาตรา ๘๗ บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย

หลักการและเหตุผล

เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ ๒๕๕๑ ก.พ จึงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเสริมสร้างและพัฒนา ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย

๑ ให้หัวหน้าส่วนราชการระดับกรม รวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ กำหนดเรื่องการเสริมสร้าง พัฒนา และป้องกันไว้ในยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาข้าราชการ แผนการสร้างผู้นำ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในองค์กร และจัดสรรงบประมาณสนับสนุน

๑.๒ มอบหมายหน่วยงานดำเนินการตาม ตาม ๑.๑ โดย

- กำหนดเป้าหมาย
- กากับดูแล
- ส่งเสริมสนับสนุน
- ติดตามผล

๑.๓ จัดให้มีการประชุมร่วมกัน

๑.๔ บทบาทและหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา

- การเป็นผู้นำต้นแบบที่ดี
- การกากับดูแล
- การฝึกอบรมระหว่างการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ
- การฝึกอบรมระดับปฏิบัติการหรือผู้มีประสบการณ์ รวมทั้งผู้บริหาร ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชา

๒ ให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับ เสริมสร้าง พัฒนา และ ป้องกันด้วยวิธีการที่เหมาะสม

- สนับสนุนการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ
- เปิดโอกาสให้มีการนา

- องค์ความรู้มาปรับใช้ ในการปฏิบัติงาน
- การติดตามประเมินผล
- การส่งเสริมการพัฒนาตนเองและดารงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓. ให้ส่วนราชการส่งรายงานการประชุม ตามข้อ ๑.๓ โดยแสดงถึงการมีส่วนร่วมในการกาหนดวิธีการฯ ให้สานักงาน ก.พ. ทราบ

๔ ให้สานักงาน ก.พ

- เป็นศูนย์กลางทางวิชาการ ให้คาปรึกษา สนับสนุน ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กากับ ดูแล ติดตามประเมินผล
- จัดให้มีการประชุมสัมมนาประจาปี
- ทาหน้าที่เป็นศูนย์กลางในด้านวิชาการ

๕. ให้สานักงาน ก.พ

สรุป รายงานประจาปีในภาพรวม รายงานคณะรัฐมนตรี รวมทั้งเผยแพร่แก่สาธารณชน เพื่อยกย่องเป็นแบบอย่างและเรียนรู้ร่วมกัน

การจัดระเบียบข้าราชการตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตรา ๗๘ (๔) พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทางานเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ (นิติธรรม โปร่งใส ความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ คุ้มค่า การมีส่วนร่วม)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 หลักการที่ยึดถือในการบริหารงานบุคคลภาครัฐ (หลักคุณธรรม(Merit) หลักสมรรถนะ (Competency) หลักผลงาน (Performance))

มาตรา ๓๔ ให้หลักปรัชญาพื้นฐานของความเป็นมืออาชีพของข้าราชการ คือ ให้ข้าราชการปฏิบัติราชการอย่างมีคุณภาพ คุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

มาตรา ๔๒ การจัดระเบียบข้าราชการพลเรือนสามัญ ให้คำนึงถึงระบบคุณธรรม ๕ ประการ คือ

(๑) การบรรจุแต่งตั้งต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคคล ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และประโยชน์ของทางราชการ

(๒) การบริหารทรัพยากรบุคคล ต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพขององค์กร และลักษณะของงาน โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

(๓) การพิจารณาความดีความชอบ ต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรมโดยพิจารณาจากผลงาน คักยภาพ และความประพฤติ และจะนาความคิดเห็นทางการเมืองหรือสังกัดพรรคการเมืองมาประกอบการพิจารณามิได้

(๔) การดาเนินการทางวินัย ต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ

(๕) การบริหารทรัพยากรบุคคลต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง

มาตรา ๕๒ การสรรหาเพื่อให้ได้บุคคลมาบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ และแต่งตั้งให้ดารงตำแหน่ง ต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมและคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าว ตลอดจนประโยชน์ของทางราชการ

มาตรา ๗๒ ให้ส่วนราชการมีหน้าที่เพิ่มพูนประสิทธิภาพและเสริมสร้างแรงจูงใจแก่ข้าราชการ เพื่อให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม คุณภาพชีวิต มีขวัญกำลังใจ

มาตรา ๗๓ ผู้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีคุณธรรมและเที่ยงธรรม และเสริมสร้างแรงจูงใจให้ดำรงตนเป็นข้าราชการที่ดี

ค่านิยมหลักจรรยาข้าราชการ

๑. ยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง

๒. ซื่อสัตย์รับผิดชอบตรงไปตรงมา

๓. มีกลไกทำงานโปร่งใสตรวจสอบได้

๔. ไม่เลือกปฏิบัติ

๕. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

จรรยาข้าราชการ

๑. จรรยาข้าราชการตามมาตรา ๗๘ เป็นจรรยาข้าราชการของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งส่วนราชการเป็นผู้จัดทำเพื่อใช้บังคับเฉพาะข้าราชการในสังกัดของตน

๒. ใช้ในทางเสริมสร้าง โดยตักเตือน นำไปประกอบการพิจารณาแต่งตั้ง เลื่อนเงินเดือน หรือการพัฒนาเท่านั้น

๓. ไม่ใช้เพื่อการกลั่นกรองว่าควรจะควรจะให้ประกอบวิชาชีพนี้ต่อไปหรือไม่ ดังเช่น จรรยาวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพอื่นๆ เช่น แพทย์ วิศวกร ซึ่งมีสภาวิชาชีพนั้นๆ ควบคุมและกลั่นกรองอยู่

มาตรา ๘๑ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ

มาตรา ๘๒ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำตามข้อปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม

(๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒

การบริหารจัดการที่ดี

๑. หลักนิติธรรม

๒. หลักคุณธรรม

๓. หลักความโปร่งใส

๔. หลักการมีส่วนร่วม

๕. หลักความรับผิดชอบ

๖. หลักความคุ้มค่า

พ.ร.ฎ. หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

หมวด ๑ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

หมวด ๒ เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

หมวด ๓ เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของภาครัฐ

หมวด ๔ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

หมวด ๕ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

หมวด ๖ มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์

หมวด ๗ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ

หมวด ๘ มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

กรอบแนวคิดมาตรการสร้างราชการใสสะอาด

กรอบการสร้างความโปร่งใสและใสสะอาดของหน่วยงานภาครัฐ จัดการกรณีทุจริต

๑. เร่งรัดดำเนินการทางวินัย

๒. ส่งเสริมบุคคลภายนอกมีส่วนร่วมตรวจสอบ

๓ มีช่องทางแจ้งเบาะแสทุจริต

๔ แจ้งรายชื่อเอกชนที่ได้ รับคำพิพากษาว่า ทุจริต

จิตสำนึกราชการใสสะอาด

๑. จัดทำและบังคับใช้มาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรม

๒. เผยแพร่ รณรงค์ และส่งเสริมการปฏิบัติ ตามจรรยาบรรณ และมาตรฐานฯ

๓ ยกย่องเชิดชูคนดีโดยเชื่อมโยงความประพฤติ ผลงานกับการให้รางวัล

๔ ลดการใช้ดุลยพินิจของ บุคคล

ป้องกันการทุจริต (บริหารใสสะอาด)

๑. ใช้การบริหารงานบุคคลตามหลักคุณธรรม

๒. เสริมสร้างจิตสานึกความพร้อมรับผิด

๓. ส่งเสริมให้ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดี

สรุป หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ ๒๕๔๔ สำนักงาน ป.ป.ช

๑ การรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดจาก

๑.๑ ญาติ รับได้ตามจานวนที่เหมาะสมตามฐานานุรูป

๑.๒ บุคคลอื่น รับได้ต้องมีมูลค่าไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

๒ หากรับทรัพย์สินมีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว

๓ ผู้บังคับบัญชาพิจารณาอนุญาตให้ผู้รับเก็บไว้เป็นสิทธิ หรือ ส่งมอบให้หน่วยงานของรัฐ หรือ สงคืนผู้ให้

เพลงจำขึ้นใจ

ฉันรู้สึกโชคดีที่ได้เกิดมา
สวมเครื่องแบบสมญาข้าราชการ
และได้รับภาระหน้าที่สำคัญ
รับใช้งานเพื่อพ่อหลวงแห่งไทย
สานประโยชน์ของชาติและปวงประชา
เหมือนคำสัตย์สัญญาที่มอบเอาไว้
ด้วยหลักการเลิศล้ำ หลักธรรมค้ำใจ
ภาคภูมิในเกียรติยศ ศักดิ์ศรี
จะเดินตามรอยเท้าพ่อ..ด้วยความตั้งใจ
จะเติมเต็มความหมาย ข้าราชการที่ดี
มอบชีวิตทุ่มเทให้แผ่นดินนี้
ทำความดีเพื่อชาติไทย
สูงที่สุดของชีวิตคนหนึ่งคน
ต้องพิสูจน์ว่าตนได้ทำอะไร
ด้วยสัจจะที่ฉันปฏิญาณให้ไป
ฉันภูมิใจที่ทำตาม ได้จริง
(ทดแทนคุณให้พ่อหลวงและแผ่นดิน)
ยึดมั่นหัวใจ ในหลักเที่ยงธรรม
รับใช้ประชาชน ทุกคนเท่าเทียมกัน
มั่นคงความดี ตลอดไป
ฉันรู้สึกโชคดีที่ได้เกิดมา
สวมเครื่องแบบสมญาข้าราชการ
และได้รับภาระหน้าที่สำคัญ
รับใช้งานเพื่อพ่อหลวงแห่งไทย

Rap (เมื่อเราถวายปฏิญาณคำสัตย์ สิ่งมีค่าและภาคภูมิใจของเรา คือ การนำเอาคำนั้นไปปฏิบัติ เพื่อถวายแด่พ่อหลวงตามรอยพระยุคลบาท จะมุ่งมั่นรับใช้ประชาชนและแก้ไขปัญหาของชาติ เต็มกำลังและความสามารถที่มีให้สมกับที่เกิดมาแล้วเป็นข้าราชบริพาร พร้อมเกียรติยศที่เราได้สวม**เครื่องแบบสีกากี** คือ **การได้ตอบแทนแผ่นดินด้วยคำว่า บริการเราคือข้าราชการ**)

จะเดินตามรอยเท้าพ่อ..ด้วยความตั้งใจ
จะเติมเต็มความหมาย ข้าราชการที่ดี
มอบชีวิตทุ่มเทให้แผ่นดินนี้

ทำความดีเพื่อชาติไทย
สูงที่สุดของชีวิตคนหนึ่งคน
ต้องพิสูจน์ว่าตนได้ทำอะไร
ด้วยสัจจะที่ฉันปฏิญาณให้ไป
ฉันมามีใจที่ทำตาม ได้จริง
(ทดแทนคุณให้พ่อหลวงและแผ่นดิน)

เพลงประสานเสียง

เมื่อท่านอ่านและฟังแล้ว.. รู้สึกเช่นไร?..
มีความภูมิใจในการเป็นข้าราชการหรือไม่
แล้วทุกวันนี้.. ทำอะไรเพื่อแผ่นดินไทยบ้างค่ะ? (เพื่อส่วนรวมนะค่ะ..)
ใช้หลักการและหลักธรรมในการทำงานหรือไม่?..
ขอฝาก.. "ให้เป็นข้อคิดในการทำงาน" ค่ะ..

เอกสารประกอบการบรรยาย

เกริกเกียรติ เอกพจน์. *(๒๕๕๕)*. **จิตสำนึกและปรัชญาการเป็นข้าราชการที่ดี**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน กพ

ดร.สุเมธ ตันตีเวชกุล, "การเป็นข้าราชการที่ดีและคนดี" ใน**หลักธรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิชัยพัฒนา. http://www.geozigzag.com/the_king/content1.html.

สำนักงาน กพ., **ข้าราชการที่ดีควรปฏิบัติอย่างไร**, (๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕) http://www.mfa.go.th/main/contents.

_____. "**ครองตน ครองคน ครองงาน**" http://dangatorn.com/dbkm/83.pdf